

Degnen - klockaren i Lunds stift på 1600 och 1700-talet.

Klockaren, i dansk tid degnen, fick alltså från sin degnestol eller från gången leda psalmsången. Det finns från dansk tid noggranna föreskrifter både om hans kläder i kyrkan och hans uppträdande. Hade vi kommit in i Kävlinge gamla stämmningsfulla kyrka på 1600 och 1700-talet, skulle vi ha sett, att degnen var klädd i en »kiltesärk« eller röklin, en om alban påminnande vit skjorta med vida ärmar, eller i en kappa med bred krage, av mörk färg.

Om fordringarna talar föreskriften: »Han skall med ett anständigt uppförande pryda sitt ämbete och sin plats. Han skall stå upprätt, när han sjunger, och icke i gester eller röst visa någon lättsinnighet«. Eftersom latinsk hymn länge nog bibehölls i den evangeliska mässan, måste man ha latinkunnigt folk till degner, klockare.

Klockaren hade, innan orgel kom till, haft olika metoder för att inlära de nya melodierna och för att kunna så leda sången. Det var än klarinett, än fiol, och även det ensträngade psalmodikonet, med ty åtföljande siffror i stället för noter, som kom till användning.

»Klockarens hustru bar barnet«, nämligen till dopet (1725) är en värdefull anteckning. Det var också vanligt, att klockaren och hans hustru stod faddrar. Vilket visar att klockareämbetet var ansett och aktat av sockenborna.

Året 1744 är ett märkesår, då det gäller klockare i Lunds stift. Då antogs nämligen den klockarestadga, som kom att bli gällande en lång tid framåt. Den är mycket ingående med sina 15 paragrafer. Bland dem naturligen, att klockaren skall visa lydnad och vördnad för sin biskop, prost och kyrkoherde. Att till hans uppgifter hör, utom uppvaktning i kyrkan, att infinna sig i prästgården varje lördag i och för instruktion för söndagen, att ansvara för kyrkans inventarier, så att altarduk, mässkläder etc. ej tar skada av »råttor, mahl, fuktighet eller dylikt«. Och först och sist klockringningen morgon och afton. Likaså att bära kyrkoherdens post i ämbetskrivelser till nästa klockare, för vidare befordran till prästen i denna socken.

Kävlinge i januari 2014

Nils-Erik Winther

Kävlinge 1100-talskyrka.